

Kungsgatan, Umeå i hörnet av Renmarksplanen, blickandes mot öster. Till vänster ses Centralhotellet (kvarteret Balder 1) och till höger hotell Forsberg (kvarteret Odin 5). Foto cirka 1895. Bertil Ekholtz samling. Fotoarkivet, Västerbottens museum

UMEÅ 400 ÅR & VÄSTERBOTTNISK KVINNOHISTORIA

Hotelldrottningar i Umeå

Kerstin Thörn

Blickar vi ut över landet för att se hur kvinnor tog sig fram som företagare i 1800-talets samhälle är det inte otroligt att Wilhelmina Skogh (1850–1926) från Fårö hamnar i blickfånget. Oförvägen och med stor kreativitet etablerade hon sig inom hotellbranschen. Så fick hon till exempel under Stockholmsutställningen 1897 ansvara för att de planerade inkvarteringarna längs Strandvägen blev till belåtenhet och som direktis för Grand Hôtel i Stockholm kröntes hennes karriär. Huruvida hon var känd för de kvinnor i Umeå, som såg möjligheter att finna sin utkomst i samma bransch, är kanske inte så säkert, men helt klart fanns samma impulser i Umeå som de som Wilhelmina Skogh kände av och bejakade.

2022-II-12

Wilhelmina Skogh (1850–1926).
Foto: Järnvägsmuseet, public domain.

Gustafva Hiärpe och Umeå rådhus

Redan på 1830-talet fanns i Umeå en källarmästare Bergwall med fru och dotter, som hade en inrättning längs Storgatan, ungefär mitt emot nuvarande hotell Plaza. Efter att båda föräldrarna dött flyttade dottern verksamheten till Rådhuset 1836.

Rådhuset hade många olika funktioner, bland dem både utskänkingsställe och gästgiveri. Anledningen till att rådhuset hade rum för resande står att finna i den gästgiveriförordning som sedan 1734 reglerade

Umeå rådhus uppfört 1814. Fotoarkivet, Västerbottens museum.

Framsidan till gästgiveristadgan från 1734.

städers skyldigheter att tillhandahålla övernattningsmöjligheter för besökare. Denna stadga levde kvar ända till 1933 men hade då sedan länge spelat ut sin roll.

Det var i rådhuset som Gustafva Hjärpe (1816–1906) senare kom att bli gästgiveriföreståndare. Född och uppvuxen i Åbo kom hon som 22-åring inflyttades från Helsingfors tillsammans med källarmästare Johan Grenqvist och hans hustru. Den dugliga Gustafva Hjärpe kom snart själv att ansvara för verksamheten, något som var förenat med administrativa svårigheter eftersom kvinnor vid denna tid ännu inte var myndiga. Gustafva Hiärpe hade därför en förmyndare som måste föra hennes talan när det till exempel gällde utskänkningstillstånd. Efter 1858 blev det möjligt för kvinnor att ansöka om myndighet och vi kan utgå ifrån att Gustafva Hiärpe gjorde detta. Hon blev en besutten kvinna, gårdsägare och ansvarig för den restaurang som kallades Stadskällaren. Hennes egendomsinnehav och inkomster var tillräckliga för att förläna henne rösträtt till stadsfullmäktige.

Gustafva Hiärpes grav på Västra kyrkogården, Umeå.

Hotell Forsberg. Vykort, beskuret.

Det var muraren Carl Yttergren (1834–1888) från Ytterhiske, som under några år ansvarade för uthyrningsverksamheten på Rådhuset. Från 1860 fick emellertid postiljonen Johan Forsberg (1840–1911) i uppdrag av staden att ansvara för gästgiveriverksamheten i sitt hotell. Från 1876 tecknade staden avtal med Sofia Pettersson, hotelldirektris på hotell Blå Porten, angående rumsuthyrning. Forsbergs hotell brann ner i den stora branden men återuppfördes på ungefär samma ställe i det nya kvarteret Oden på hörnet av Kungsgatan och Renmarksesplanaden.

Efter branden fortsatte Johan Forsberg sin verksamhet i det nya hotellet. Av familjens tre döttrar blev den yngsta, Charlotta, lärarinna i Skellefteå. Augusta Forsberg (1867–1949), som var äldst, kom att engagera sig i hotellverksamheten och senast 1908 tog hon över ansvaret för hotellet från sin åldrade far. Möjligen arbetade även den yngre systemen Erika Forsberg (1870–1949) på hotellet som kassörska. Systrarna lämnade hotellet 1940 då Katarina "Karin" Eriksson från Skellefteå blev dess direktris.

Centralhotellet och Sofia Pettersson

Staden kom, som nämnts, att teckna avtal med hotellidkerskan Sofia Pettersson (1836–1912).

Hon var född och uppvuxen i Uppland, arbetade som husa i Stockholmsområdet under ett antal år, varefter hon 1865 flyttade till Umeå för att arbeta på länsresidenset hos landshövding Eric Viktor Almquist. Senast när landshövdingen dog 1872 ändrades hennes livsbana.

Sofia Pettersson kom då att driva hotell Blå Porten på hörnfastigheten mot Storgatan och Västra Kyrkogatan. Hotellet var välskött och ansett som stadens bästa, vilket även var fallet med hotellets restaurang där den goda maten serverades båda dag- och kvällstid.

Sofia Pettersson (1836–1912). Fotoarkivet, Västerbottens museum.

Tillgången på alkohol var generöst tilltagen, gästerna kunde utan kostnad förse sig ur en stor glaskaraff. Så beskriver Anna Burström (1858–1941) situationen på Blå Porten där hon arbetade i sin ungdom. När den stora katastrofen inträffade 1888, brann Sofia Petterssons hotell ner till grunden.

Hon gav emellertid inte upp utan etablerade sig i det efter branden uppförda Centralhotellet på hörnet av Kungsgatan och Renmarksesplanaden. Året var 1890, då hon i det storstadsaktiga huset, med torn och avskuret hörn, kunde öppna hotellverksamhet med uthyrningsrum på husets andra våning, där det även fanns en festlokal med fyra rum i fil. På bottenvåningen öppnades både matsalar och ett kafé och i källaren en krog. På sommaren fanns en liten uteservering på den öppna ytan mellan hotellet och det hus där Nya Konditoriet ligger idag. Det är inte svårt att tänka sig att det var liv och rörelse i huset mer eller mindre dygnet runt. Många unga kvinnor fick där sin utkomst som köksor, servitriser och städerskor. Det var till och med så livat att Sofia Pettersson 1903 blev

Centralhotellet, byggt 1890. Vykort, beskuret.

åtalad för att ”i två års tid, oafbrutet natt och dag”, ägnat sig åt olovlig utskänkning av sprit- och malt-drycker.

Sofia Pettersson hade sin bostad i hotellet och levde där fram till sin död 1912. Enligt sitt testamente överlät Sofia Pettersson hotellet till personer som stått henne nära med uppmaningen att ”...efter bästa förstånd afgöra när och på hvilket sätt min fastighet skall fördelaktigast realiseras.”

Redan 1913 såldes hotellet till Bror Abelli, som anställde Alva Holmlund (1880–1915) från Östersund att ansvara för verksamheten. Under hennes regim moderniserades hotellet, telefon och elektriskt ljus i alla rum installerades och därtill hade gästerna tillgång till badrum. Alva Holmlund drabbades emellertid av lunginflammation och avled endast 35 år gammal.

Tiden fram till dess Annie Forsberg förvärvade Centralhotellet 1923 skedde ständiga ägarbyten. Det väl-etablerade hotellet kom under ett decennium mest att hanteras som ett objekt för investeringar utan att finna den ägare som på allvar intresserade sig för verksamheten. Efter Bror Abellis innehav bytte hotellet således ägare flera gånger. Från 1916 var emellertid den 32-åriga Edla Bäckström, från 1921 gift Engholm (1884–1970) anställd som föreståndarinna för att driva verksamheten. Hon kom från Sorsele, men hade erfarenheter från hotellbranschen bland annat i Berlin. Hon kom att vara kvar till 1923 då Annie Forsberg, efter att hon konstaterats vara myndig, köpte hotellet och förblev dess ägare fram 1942 då Hugo Jansson (1900–1980) från Täfteå tog över verksamheten.

Annie Forsberg och Centralhotellet

Annie Forsbergs väg till Umeå hade haft många hållplatser. Hon föddes 1880 i Stockholm men som tidigt föräldralös växte hon upp hos en fosterfamilj i Nyköping, där fosterfadern var bördig från Grisbacka. Annie Nordin, som hon hette som ogift, drabbades av ytterligare en svår förlust när fostermodern dog bara fyra år efter Annies ankomst till familjen. Hon bodde dock kvar i hemmet tills hon var sexton år då hon avslutade sin grundutbildning vid Elementarskolan för flickor i Nyköping varefter hon studerade i Stockholm vid det välsedda Smedmans handelsinstitut. Annie Nordin fick arbete på kontoret hos en byggmästare i Nyköping där hon avancerade till prokurist, det vill säga firmatecknare. Hon var en betrodd person, politiskt engagerad som frisinnad i stadens rösträttsförening och uppmanad att kandidera till stadsfullmäktige, när så blev möjligt 1910. Hon avböjde dock på grund av tidsbrist.

*Annie Forsberg
(1889–1969).
Foto i privat
ägo.*

1912, när Annie Nordin var 32 år, flyttade hon från Nyköping till Umeå och samma år gifte hon sig med den jämnåriga J. A. Forsberg. Inom familjen berättas om grosshandlare Forsbergs förväning då den som svarade på hans annons efter en kompanjon med resurser att investera i hans företag, var Annie Nordin – en kvinna. Elva år senare köpte hon Centralhotellet, möjligen var det ett arv efter hennes mormor som möjliggjorde affären.

Hotellet moderniserades, rummen blev flera och Centralhotellets restaurang och krog blev något av en träffpunkt i staden och på somrarna anordnades musikunderhållning i hotellets trädgård.

*Annie Nordin
gifte sig med
J. A. Forsberg
1912. Foto
i privat ägo.*

Under sin tid i Umeå var Annie Forsberg politiskt engagerad, nu för högern, och satt som ledamot i Moderata kvinnoförbundet, bildat 1932. Hon var utan tvekan en känd profil i Umeå genom sin sociala ställning. Annie Forsberg valde emellertid att lämna både sin man och staden och flytta till Uppsala i början av 1950-talet. Paret separerade inte juridiskt men levde fortsatt åtskilda.

Annie Forsberg hade en vital framtoning, var gymnastisk, spänstig och med en osannolik kondition. Ännu i 80-årsåldern stod hon på huvudet varje morgon. Hon ägnade sig åt konstakning och var en utmärkt simmerska. När den berömde simmaren Arne Borg en gång skulle intervjuas på badhuset i Uppsala, stals hela föreställningen av en äldre dam som frenetiskt simmade fram och tillbaka i bassängen. Den imponerade journalisten kom då att ägna en stor del av sin intervju åt Annie Forsberg. Sin spänstighet och vitalitet till trots fick hon dessvärre hjärtproblem och från 1967 bodde hon i Granö, i äldsta dotterns familj. Där dog hon 1969, 89 år gammal, och begravdes i samma grav som maken på Holmöns kyrkogård.

Stora hotellet

I Umeå etablerades som sagt flera hotell och pensionat efter branden. Det mest imposanta, Sjöfartshotellet, senare kallat Stora hotellet, uppfördes 1895 och ritades 1901 av arkitekten Viktor Åström som även stod bakom Åkerblomska huset och Elementarläroverket för flickor.

Hotellets förste direktör var Gotthard Zetterberg som var upplärd av ingen mindre än Wilhelmina Skogh på Bollnäs järnvägshotell. När Gotthard Zetterberg avled 1913 tog hans änka, skeppsredardottern Fredrique

Stora hotellet i Umeå, uppfört 1895.
Fotoarkivet, Västerbottens museum.

Jenny Hammarberg. Foto i Svenskt porträttarkiv.

”Freja” Zetterberg (1862–1928) från Ronneby, över verksamheten under två års tid. Att änkor periodvis kom att styra Stora hotellet efter sina mäns frånfällen blev något av en tradition eftersom senare även Maria ”Maja” Dahl (1886–1977), änka efter Magnus Dahl, blev hotelldirektis. Hon var stuvaredotter från trakten kring Söderhamn och servitris i Stockholm innan hon gifte sig. Även Jenny Hammarberg, änka efter Gustav Hammarberg blev, som vi ska se, hotelldirektis.

Jenny Hammarberg och Hotell Margareta

Jenny Hammarberg, född Nygren (1897–1968) var välkänd i Umeå sedan ungdomen då hon sågs sitta på kuskbocken när hon hjälpte sin far med hästskjutsar. Hon var född på hotell Forsberg där fadern då var vaktmästare. Men 1902 etablerade han ett åkeri i kvarteret Ymer längs Västra Esplanaden. Så småningom byggdes flera hus på tomten och verksamheten utökades med gästgiveri och lokaler hyrdes ut både till kafé och till restaurang.

Jenny Nygren, som hon hette som ogift, var endast nitton år då hennes mor dog. Tre år senare gifte hon sig men blev änka redan 1926. Samma år som giftermålet föddes dottern Margareta, den framtida efterträdaren till Hotell Margareta. Jenny ingick ett nytt äktenskap 1927 med åkaren och omnibusägaren Gustaf Hammarberg från Sundsvall.

Samma år som Jenny Nygrens förste make dog, eta-

Hotell och restaurang Margareta vid Västra esplanaden i Umeå 1961. Bertil Ekholtz bildsamling. Fotoarkivet, Västerbottens museum.

blerades pensionat Margareta med Jenny som föreståndarinna. 1929 stod ett nytt hus färdigt längs Västra Esplanaden och flytten dit innebar en väsentlig standardhöjning. I denna nya större byggnad fanns hotellrum, festvåning och matsalar. 1930 titulerades Jenny Hammarberg ännu pensionatsinnehavare men 1935 blev pensionatet uppgraderat till hotell varefter namnet Hotell Margareta var etablerat. I reklamen från 1935 för Hotell Margareta framhålls inte bara att rummen har varmt och kallt vatten utan att bussar kan hyras – från Gustav Hammarbergs bussrörelse.

1942 köpte paret Hammarberg Stora Hotellet där de då bosatte sig. När Jenny Hammarberg blev änka 1953 övertog hon, som nämnts, ensam ägandet av hotellen. Året efter överlät hon emellertid ansvaret för Hotell Margareta till dottern Margareta och Stora hotellet till en av sönerna. Paret Hammarberg ägde även Stora Hotellet i Lycksele som överläts på en annan av sönerna. Margareta gifte sig med Stig Erixon från Ystad 1954 och tillsammans köpte paret Erixon samma år hotell Margareta som de drev fram till 1969 då de flyttade från Umeå. Hotell Margareta fanns i ytterligare tio år med nya ägare varefter kommunen köpte fastigheten. Socialförvaltningen använde byggnaden som inackorderingshem fram till dess att Svenska turistföreningen kring millennieskiftet etablerade ett vandrarhem i gamla hotell Margareta. Från 2021 används huset tills vidare som elevhem.

Privathotellet

Att driva hotell och pensionat fortsatte att attrahera kvinnliga företagare. Bland de kvinnor som arbetade inom hotellbranschen i Umeå verkar det ha funnits många förbindelser. Det kan ha rätt en viss konkurrens men lika gärna kan hotellnätverket ha utgjort ett stöd

för enskilda personer. Flera av kvinnorna arbetade på olika hotell och ibland tycks det som att de tog ansvar för att upprätthålla en viss hotellverksamhet i väntan på en ny ägare. Det som tidvis gör det svårt att förstå vem som hade ansvar för vad beror på att själva fastighetsägaren inte alltid är ansvarig för hotellverksamheten.

Bland de olika hotell som fanns i staden tycks Privathotellet ha varit en arena för kvinnor att pröva sina företagarförmågor på. Privathotellet fanns i drygt tre decennier med flera olika fastighetsägare och ännu flera ansvariga för själva hotellet. Det etablerades senast 1927, och var beläget på Sveagatan 20 nära Dunkersgatan. En tidigare vaktmästare vid Stora hotellet anlade en mordbrand tillsammans med en kumpan, något som förstås väckte stor uppståndelse, inte bara lokalt, och de båda dömdes till långa fängelsestraff. Därefter togs Privathotellet över av idel kvinnor. 1928 annonserade Elma Fredriksson, en kvinna som kom att sätta ett stort avtryck i staden, att hon skulle öppna Privathotellet. Men av lagfarterna att döma så ägde hon aldrig hotellet, och tycks dessutom ha överlåtit själva verksamheten på Viktoria "Tora" Lundgren (1844–1971).

Hon kom från en torpar-och fältjägarfamilj i Flarken mellan Umeå och Skellefteå. Som utbildad sömmerska kom hon att arbeta bland annat i Stockholm. Intresse för barn kombinerat med en kyrklig tillhörighet motiverade henne att under sin tid i huvudstaden engagera sig för EFS barnmission. Hon valde efter en tid att återvända till Västerbotten där hon fortsatt arbetade som sömmerska. Så kom den dag då hon sadlade om och blev hotellidkerska under en femårsperiod. 1934 upphörde hon med verksamheten i samband med att hon som 50-årig ingick äktenskap med Fredrik Vilhelm Svensson från Hörnefors. Paret flyttade dit och där bodde Tora sedan kvar till sin död flera decennier senare.

När Tora Lundgren lämnade Umeå bytte hotellet namn till Nya Hotellet och Elsa Lundmark (1903–1947) kom att ansvara för verksamheten. Kanske lämnade även Elma Fredriksson sitt samröre med hotellet vid denna tid då hon engagerat sig i Järnvägshotellet. Elsa Lundmark torde ha haft den nödvändiga erfarenheten efter att ha arbetat på pensionat Gott Hem hos Elma Fredriksson. Men hon gav upp hotellverksamheten redan efter två år i samband med att hon ingick äktenskap.

Då 1936 kom ytterligare en kvinna att ta över hotellet. Det var småskolelärarinnan och änkan Signe Johansson (1892–1974), född Rehnberg. Hon förvärvade hotellet 1937 och gav det namnet Hotell Duncker.

Signe Johansson, född Rehnberg (1892–1974). Foto: Nancy Burström. Bilden i privat ägo.

Signe var uppvuxen i Glommersträsk där föräldrarna hade ett hemman. I Öjebyn utbildade hon sig till småskolelärarinna och arbetade som sådan i byarna kring Glommersträsk fram till dess hon gifte sig 1924. När hon tio år senare blev änka behövde hon en utkomst för sig och barnen, något som hon på ett tillfredsställande sätt fick som hotellidkerska. När barnen, födda 1925 och 1929, blev vuxna lämnade Signe Rehnberg Johansson 1948 hotellverksamheten.

Selma Bäckström (1899–1983) från Nysätra, som då blev ansvarig för hotellet, hade god kännedom om dess verksamhet eftersom hon sedan 1944 varit städerska där. Selma Bäckström drev hotellet tillsammans med sin son och hans hustru, Gunnar och Edith Bäckström, till dess de omkring 1955 överlät hotellet till Ejnar och Sylvia Nilsson. När hotell Dragon öppnade 1969 hade paret Nilsson lämnat verksamheten och hotell

Hotell Duncker. Signe Johansson med sina barn. Foto i privat ägo.

Elma Fredriksson (1892–1967). Foto i Svenskt porträttarkiv.

Duncker nyttjades som inkvartering för personal och artister. Senare använde Studieförbundet det gamla hotellet som replokal för olika musikgrupper. Hotell Dunckers öden och äventyr har varit svårt att få grepp om. Troligen hade kommunen planer att riva hotellet för att bygga nytt redan i slutet av 1960-talet men den processen drog ut på tiden. Rivningslov för byggnaden beviljades slutligen 1995.

Elma Fredriksson, född Nilsson (1892–1967)

Privathotellet tycks ha haft ett eget liv och var, som nämnts, förbundet med en av Umeås hotelldrottningar, Elma Fredriksson. Hon var inte som Jenny Hammarberg ansvarig för något av de större hotellen men både Privathotellet, Järnvägshotellet och pensionat Gotthem hade alla ägts eller förvaltats och skötts av henne. Året efter hon öppnade Privathotellet kom hon även att ansvara för Järnvägshotellet, som troligen redan då var etablerat i kvarteret Rind på hörnet av Rådhusplanaden/Norrländsgatan, således mittemot pensionat Gotthem. Byggnaden uppfördes redan 1917 som ett boningshus men kom att byggas ut och så småningom delvis användas som hotell och även som kafé. 1927 fanns på adress Norrländsgatan 22, strax om hörnet vid Rådhusplanaden, Lilla hotellet som lockade med att en vaktmästare mötte vid tåget. Det torde vara detta hotell som några år senare kom att kallas Järnvägshotellet.

Järnvägshotellets historia är svår att få grepp om. Det var inte ovanligt att Statens Järnvägar tog initiativ till att etablera hotell i stationers omedelbara närhet. Bland annat Wilhelmina Skogh fick uppdrag av SJ att

Järnvägshotellet i kvarteret Rind utmed Rådhusplanaden.
Fotoarkivet, Västerbottens museum.

etablera järnvägshotell vid några orter i Sverige. SJ för-såg dock aldrig Umeå med ett järnvägshotell, istället etablerades det genom ett enskilt initiativ. Detta hotell drevs av skilda personer, en av dem var alltså Elma Fredriksson. Under tio år framåt, med start 1929, ansvarade hon för Järnvägshotellet.

Elma Fredriksson hade varit aktiv inom branschen under lång tid. Hon hade tidigt visat intresse för kafé-verksamhet och praktiserat på skilda platser i Sverige, i Stockholm, Örebro och Skövde. 1922 flyttade hon tillbaka till Umeå från Skövde och kände sig då väl rustad att driva ett eget kafé, vilket ledde till att hon övertog kafé Linnea på Rådhusplanaden 15. Kaféet hade startats på 1890-talet och var beläget i ett trähus med två våningar, ungefär på den plats där kafé Mekka i Bågenhuset kom att ligga.

925 ingick Elma äktenskap vilket inte innebar att hon upphörde med sin verksamhet. Tvärtom kom hon senast i början av 1928 att utvidga kaféverksamheten till att även omfatta ett pensionat, som hon kallade Gotthem. Trots att hon periodvis var engagerad i både Privathotellet och Järnvägshotellet var ändå pensionat

Gotthem, Rådhusplanaden 15. Bild ur Sveriges privata företagare, Norrland, 1943.

Gotthem hennes skötebarn genom hela hennes yrkesliv. Kring 1950 revs dock Gotthem för att bereda plats åt nybyggnationen av det imponanta Bågenhuset som stod färdigt 1954. Elma Fredriksson, som närmade sig 60-årsåldern, fann det troligen lämpligt att då pensionera sig.

De kvinnor som arbetade och fick sin utkomst inom hotellbranschen var både ogifta, gifta och änkor och de kunde vara ägare, direktörer eller anställda. Kunskapen och förmågan att sköta ett mindre hotell emanerade ur erfarenheter de vuxit upp med – skötseln av ett hem. Städa, tvätta, bädda, laga frukost var sysslor som de var förtrogna med. Förvisso krävdes också insikter om själva företagandet och särskilt vad gäller de lite större hotellen var säkert flera involverade, men själva verksamheten var de förtrogna med. När 1900-talet nått fram mot sin mitt tycks de små och lokala hotellens epok i Umeå lida mot sitt slut. En ny tid randades då stora hotellkoncerner, svenska liksom utländska, gjorde sitt intåg i den växande småstaden Umeå.

Referenser

Arkiv

Folkrörelsearkivet i Västerbotten, arkivet för Centralhotellet.

Byggnadsnämndens arkiv i Umeå.

Umeå stadsarkiv, socialförvaltningens och byggnadsnämndens arkiv.

Umeå stadsarkiv, *Historik över folkminnen från Umeå*, 1945.

Företagsarkivet i Västerbotten, projekt om kvinnor i västerbottniskt näringsliv.

Landsarkivet Härnösand, Umeå rådhusrätt arkiv/volym Dr:5.

Privat arkiv efter Annie Nordin Forsberg, Jan Wejdmark, Bromma.

Intervjuer

Intervju med Jan Wejdmark, barnbarn till Annie Forsberg, februari 2021.

Intervju med Ulla Orring, mars 2021.

Intervju med Åke Hammarberg, son till Jenny Hammarberg, februari 2022.

Intervju med Agneta Lindberg, barnbarn till Jenny Hammarberg, februari 2022.

Intervju med Gunilla Bäckström, änka efter Selma Bäckströms barnbarn, november 2022.

Intervju med Åsa Weiner, barnbarn till Signe Rehnberg, november 2022.

Personuppgifter är hämtade ur kyrkböcker, fastighetslängder, bouppteckningar och nekrologer av släktforskare Gun Jonsson.

GLÖM INTE ATT UPPGE
FÖRFATTARNAMN OCH KÄLLA
NÄR DU HÄNVISAR
TILL DENNA ARTIKEL